

Munkkiniemen seurakuntaneuvoston lausunto sisäisten vuokrien laskentaperusteiden ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteiden kehittämiseen

Sisäiset vuokrat

1. Mikä sisäisten vuokrien malleista olisi mielestänne paras? Millä perusteilla?

Munkkiniemen seurakuntaneuvoston mielestä mikään ehdotetuista malleista ei ole ihanteellinen. Kunkin mallin haasteita on avattu seuraavan kysymyksen alla. Seurakuntaneuvosto kallistuu eniten mallin C kannalle, mutta pitää mahdollisena myös mallia B.

Malli C on selkeä ja yhteisvastuullisin. Se vapauttaa seurakunnat varsinaiseen työhönsä ja takaa sen, että omassa käytössä oleviin kirkkoihin tehtävät korjaukset eivät aja yksittäistä seurakuntaa taloudellisesti liian ahtaalle. Mikäli korjauksia tehdään eri kiinteistöihin tasaiseen tahtiin, pitäisi seurakunnille jaettavan toimintamäärärahan tasonkin olla ennakoitava. Mallin vahvuus on myös kokonaisuuden kannalta tarkasteltu kiinteistöverkosto, mitä muilla malleilla ei saavuteta.

2. Miten suhtaudutte muihin esitettyihin sisäisten vuokrien malleihin? Tulisiko malleja kehittää vielä jollain tavalla?

Malli A eli nykymalli on osoittautunut erittäin ongelmalliseksi usealle seurakunnalle, mistä osoituksena on koko tämä projekti sisäisten vuokrien mallin parantamiseksi. Yksittäisten seurakuntien tilanteet kirkkojensa osalta vaihtelevat suuresti. On pieniä seurakuntia, joilla on suuri ja kallista remonttia vaativa kirkko. On kirkkoja, joista ei yksinkertaisesti voi luopua, ja taloudellinen rasite näistä ns. maamerkkikirkkoista kaatuukin yhden seurakunnan harteille. Mikäli kirkkojen peruskorjausten kustannuksia ei saada katettua nykyistä leveämmillä hartioilla, seurakunnat yksi toisensa jälkeen tulevat kokemaan sisäisten vuokrien jyrkän nousun, mikä johtaa kestävämpään tilanteeseen. Seurakunnat eivät voi loputtomasti karsia henkilöstöstään voidakseen toteuttaa lakisääteiset tehtävät. Nykymallista on ehdottomasti luovuttava.

Mallin B ongelma on se, että se ei ole tasapuolinen. Neljään seurakuntaan sovelletaan alennettua vuokraa. Mallin taustalla on havainto siitä, että tietyistä kirkkoista ei voi luopua ja siksi niiden kulut tulee olla yhtä seurakuntaa leveämmillä harteilla. Kysymys kuitenkin kuuluu, kuka ja missä on määritellyt nämä ns. maamerkkikirkot, joita jatkossa rahoitetaan yhteisesti? Epätasapuoliselta tuntuu sekin, jos yksittäinen seurakunta voi tämän mallin turvin saada jatkossa ainoan kirkkonsa vuokrasta alennusta 50%. Malliin B on pyritty tuomaan mukaan ns. maamerkkikirkkojen tukeminen, mutta seurakuntaneuvosto kysyy, pitäisikö niiden erityistuki kuitenkin eriyttää vuokrajärjestelmästä?

Määrittelemällä neljä kirkkoa osittain yhteisesti kustannettaviksi malli B hivuttautuu jo kohti malli C:n periaatetta. Epäselväksi kuitenkin jää, millä perusteilla prosenttijakoja ehdotetaan niin kuin ehdotetaan. Miksi keskustan suurten kirkkojen sisäisistä vuokrista veloitettaisiin juuri 50% seurakunnalta, jonka alueella kirkko on? Miksi ei esimerkiksi 70%? Aivan samalla tavalla voi kysyä, miksi suurissa remonteissa tilan käyttäjä maksaa poistoista 70%? Miksi ei 50%, mikä helpottaisi huomattavasti enemmän suurten remonttien aiheuttamaa talousrasitusta yksittäiselle seurakunnalle?

Kaiken kaikkiaan malli B on selvästi välimuodon malli A:sta ja C:stä eikä onnistu luomaan uskottavaa kompromissia niiden välille.

Mallissa C on myös joitain huolenaiheita. Onko yhteisellä kirkkovaltuustolla riittävästi kompetenssia arvioida koko Helsingin tasolla kunkin kiinteistön tarpeellisuutta sen pääkäyttäjille (jotka useimmissa tapauksissa ovat lähialueen asukkaita)? On tärkeää varmistaa läpinäkyvä ja osallistava malli, jossa seurakuntien tarpeet kuullaan ja otetaan todesta. Jos luopumisissa päädyttäisiin joidenkin seurakuntien osalta sellaiseen ratkaisuun, että seurakunnalla ei enää olisi omaa kirkkoa, vaan yhteisesti käytettävä kirkko naapuriseurakunnan kanssa, kummassa seurakunnassa tehtäisiin kirkon käyttöä koskevat päätökset?

3. Kenelle/keille kirkkojen sisäänpääsymaksuista kertyvät tulot kulujen jälkeen mielestänne kuuluisivat jatkossa ja millä jakosuhteella? Vaikuttaako valittava sisäisten vuokrien malli asiaan?

Käytössä oleva sisäisten vuokrien malli vaikuttaa ilman muuta siihen, kenellä on oikeus pääsymaksutuottoihin. Mikäli seurakunnat eivät maksa käyttämästään kirkosta vuokraa, olisi kohtuutonta olettaa, että seurakunta saisi kaikki lipputulot itselleen.

Oikeudenmukaiselta ei kuulosta sekään, että keskustan suurista kirkoista tulevat pääsymaksutulot kuuluisivat täysimääräisesti sille seurakunnalle, joka kirkkoa käyttää, jos seurakunta kuitenkin maksaisi kyseisestä kirkosta sisäistä vuokraa vain 50%.

Oikeudenmukaisuuskysymys on sekin, että seurakunnat ovat hyvin eri asemassa tulonhankinnan suhteen riippuen siitä, mikä kirkko heillä sattuu olemaan käytössään. Lähiökirkoista ei pahemmin pääsymaksuja keräillä.

Lipputulojen hankkimisesta koituu seurakunnalle kuluja, joten seurakunnan kuuluu kaikissa tapauksissa saada tuloista merkittävä osuus, jotta tulonhankintaan olisi riittävä kannustin. Yhtymän oikeutta osuuteen tuloista voinee verrata tuloveroon. Tämä yhtymälle tuleva lisätulo tulee ohjata kiinteistöjen ylläpitoon.

Seurakuntien määrärahojen jakaminen

1. Kumpi seurakuntien määrärahojen jakomalli on mielestänne paras? Millä perusteilla?

Kirkkolaki määrittelee seurakunnan tehtävän seuraavasti (luku 3, 1§): ”Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.”

Kirkkolain mukaisen kirkollisverovarojen käytön lähtökohta tulee siten olla sen turvaaminen, että seurakunta pystyy palvelemaan alueensa ihmisiä perustehtävässä. Perustehtävä kohdistuu suurimmalta osin seurakunnan jäseniin. Siksi oikeudenmukaisin malli määrärahojen jakoon on aina jäsenlähtöinen. Viimeisen vuosikymmenen käytössä ollut malli, jossa painotusta on siirretty jäsenistä alueella asuvien ihmisten lukumäärän suuntaan, on heikosti perusteltu ja on vaikeuttanut niiden seurakuntien perustytötä, joissa jäsenprosentti on vielä korkea.

Munkkiniemen seurakuntaneuvosto pitää mallia 1 ainoana oikeudenmukaisena määrärahojen jakoperusteiden mallina. Malliin 2 nähden malli 1 on myös ennakoivampi, kun vuosittaisten muuttujien määrä on vähäisempi. Sekä rippikouluikäluokkien että toimitusten määrät heittelevät suuntaan ja toiseen joka vuosi. Alueen diakoninen tarve sen sijaan on stabiilimpi. Mallissa 1 on onnistuttu korjaamaan se puute, jonka vuoksi aikanaan siirryttiin 70/30 -malliin, sillä nyt huomioidaan myös se, jos alueella on pääosin jäsenistöön kohdistuvien toimintojen lisäksi erityisen suuri diakoninen tarve.

2. Miten suhtaudutte toiseen esitettyyn malliin jakaa määrärahat seurakuntien kesken? Tulisiko malleja kehittää vielä jollain tavalla?

Kirkko Helsingissä -strategiaan pohjautuva rahoitusosuus tulee ehdottomasti poistaa toimintamäärärahasta, olipa käyttöön otettava malli kumpi tahansa. Yhtymä ei ole konserni, jonka valitsemat strategiset linjaukset voisivat ohjata seurakuntien työtä. Erityisen ongelmallista on se, ettei yhtymällä edes ole mahdollisuutta vaatia seurakuntia osoittamaan toimintamäärärahaa juuri Kirkko Helsingissä -strategian painopisteisiin, mutta silti toimintamäärärahaa jaettaisiin näillä kriteereillä. Lisäksi neljän vuoden kuluttua strategiassa voi olla toisenlaiset painopisteet, mikä muuttaa taas jakoperusteita ja lisää toiminnan perusrahoituksen ennakoimattomuutta.

Strategiarahoitusosuudessa esimerkiksi kategoria ”muita kuin kotimaisia kieliä puhuvat” voi tuoda seurakunnille huomattavankin lisärahoituksen. Tämä on yhtä ongelmallinen kuin nykymallin väite, että seurakunnalle tulee kuluja, jos alueella on paljon kirkkoon kuulumattomia. Jos seurakunnan alueella esimerkiksi asuu merkittävä muslimivähemmistö, miten se rasittaa seurakunnan budjettia? Jos rahaa jaetaan nuorten aikuisten tai vieraskielisen väestön tavoittamiseen, sen tulee olla strategista *lisämäärärahaa*, joka dokumentoidusti kohdennetaan tarkoitukseensa, ei automaattisesti perustoimintaan saatavaa toimintamäärärahaa.

Helsingissä 9.10.2024